

STEMMEN UIT HET VRIJZINNIG CENTRUM DE HOEKSTEEN

VOORBURG - SASSENHEIM/LISSE

Adres: Rozenboomlaan 119, 2274 HK Voorburg
Telefoon 070 386 34 13

Rust en stilte

Het seizoen gaat weer van start na tot nog toe al heel ongewoon lange zomerse weken. Op een avond dat het even regende, haastte ik mij met een paraplu naar buiten. Diverse buurtgenoten hadden hetzelfde idee gehad en waren in de regen met hun hond gaan wandelen. Opeens was regen een heerlijk schaars goed.

Veel van de Nederlanders zijn op vakantie. Hopelijk hebben zij rustige en prettige dagen maar geregeld lees je van de vele problemen of ontberingen in de landen van bestemming met hotels, weersomstandigheden en andere. Godfried Bomans heeft vroeger eens over vakantie geschreven: "Mijn dagen zijn zo ingericht, dat er tussen mijn gewone leven en volledige ontspanning niet het minste verschil bestaat. De laatste vakantie die ik mij herinner was na mijn eindexamen." En verder: "Hieruit volgt dat het gevoel 'aan vakantie toe zijn' mij volslagen onbekend is." In het artikel beschrijft hij hoe zijn eigen vader ook al deze goede instelling had (in: Een mooie tijd, Elsevier 1974).

Misschien is dit alles wat extreem gesteld door Bomans maar het geeft wel te denken. Zowel over het fenomeen vakantie als over hoe men het dagelijkse leven inricht. Veel werkenden in onze tijd blijken last te hebben van burn-out (opgebrand, letterlijk). Hoewel de term modern is, is het fenomeen veel ouder. Het is het best te omschrijven met de vroegere begrippen zenuwzinking en/of overspannenheid. Om te genezen gingen mensen dan naar een rustoord op de Veluwe. Burn-out geeft een typische combinatie van geestelijke en lichamelijke klachten en is niet eens zo makkelijk te omschrijven in medische termen.

Men zoekt de reden voor dit toegenomen ziektebeeld in onze Westerse leefwijze. Werkenden en vooral jongeren schijnen zich erg vol te plannen; de agenda is nooit leeg. Kinderen worden af- en aangerezen naar clubjes en activiteiten. Daarnaast zijn er veel indrukken op een dag. Op facebook is het belangrijk om steeds de indruk te wekken dat je succesvol bent en spannende gebeurtenissen meemaakt. Ook wil of moet men via de smartphone constant bereikbaar zijn. Het kan dan te veel worden in perioden dat er onverwachts iets belastends bijkomt. Het is noodzakelijk de drukte af te wisselen en regelmatig meer tijd voor rust en stilte te nemen.

Voor de mensen die op zondagen naar de kerk gaan blijkt ook het beleven van rust en stilte een steeds belangrijkere reden om te gaan. In de kerk is er ruimte voor een heel ander levensritme. Echt stil is het er natuurlijk niet maar je kunt in jezelf de stilte vinden van 'niets te hoeven' en tijd voor jezelf. Op adem komen en ervaren dat er meer is

Katwijk, het witte kerkje

In dit nummer

Van het bestuur	2/3
Zomeravondlezing	4
Lees-en gesprekskringen	4
Leeskring Hedendaagse filosofen	4
Bijbelse poëzie	5
Gesprekskring Desgevraagd	5
Openingsdienst en Hoeksteenkoor	5
De andere afslag	5/6
Lichte kost	6
Tijd en eeuwigheid	6/7
Mensbeeld 8	7
Agenda en colofon	8

Zondag 16 september 10.00 uur
Parkdienst in park Rusthoff
in SASSENHEIM

Leeskring: Hedendaagse filosofen over de wereld.
o.l.v. drs. K. Bezemer

Middagbijeekomst: Bijbelse poëzie
o.l.v. drs. K. Bezemer

Gesprekskring: Desgevraagd
o.l.v. ds. R. Philipp

dan het jachtige leven van alledag. De kerkdienst is als het ware een korte vakantie. Het bericht in de kerk is dat je leven waardevol en van betekenis is. Zomaar, zonder iets speciaals te hoeven doen.

Hartelijke groet,

Katrijne Bezemer

Van het bestuur

Voor de vakantieperiode heeft het bestuur de financiële situatie van de VVG tegen het licht gehouden. In verband met een aantal bevindingen zal het bestuur in de komende periode bezuinigingsvoorstellen doen. Daarnaast is besloten tot de maatregel om met ingang van de openingsdienst op 23 september voor de koffie en de thee € 1.- in rekening te brengen.

Op 2 juni jl. heeft een voorzitters-/penningmeesteroverleg plaatsgevonden over het voorstel van het landelijk bestuur voor een 'toekomstbestendig verdienmodel Vrijzinnigen Nederland'. Aangezien het landelijk bestuur geen verslag zou maken, heb ik zelf en op persoonlijke titel bijgaand verslag van deze bijeenkomst gemaakt.

Mijn verslag had ik nog niet eerder verspreid, maar wil ik u niet onthouden:

Voorzitters-/penningmeesteroverleg van 2 juni 2018 bij de Vrijzinnige Geloofsgemeenschap Hilversum

Aanwezig: vertegenwoordiging van het Landelijk Bestuur (Harry Rijken en Menno Vinke), Baarn, Bennekom, Bilthoven, Heerde, Hilversum, Lunteren, Varsseveld, Veenendaal, Voorburg en Wassenaar.

Voorzitter: Harry Rijken.

De ter tafel liggende discussienotitie '**Toekomstbestendig verdienmodel Vrijzinnigen Nederland**' van 29 mei 2018 van het landelijk

bestuur is bedoeld als input voor deze brainstormsessie over de mogelijkheden om uiterlijk in 2020 het huidige verdienmodel van de landelijke vereniging te vervangen door een geactualiseerd en toekomstbestendig verdienmodel.

Deze discussie dient niet ter besluitvorming (zie het slot van dit verslag).

Op de notitie komen de volgende reacties naar voren:

De notitie gaat uitsluitend over het toekomstige verdienmodel, terwijl dit model onderdeel is van een breder geheel. Zo kan dit niet los worden gezien van een aantal zaken in het **rapport 2020** die nog steeds in discussie moeten komen. Ook de samenhang met de op 25 mei jl. van toepassing geworden AVG wordt niet bij deze discussie betrokken, terwijl de relevantie daarvan evident is vanwege de in de notitie voorgestelde aanpassing van de verenigingsstructuur, waarbij eveneens het dubbel lidmaatschap een punt van aandacht is. De lokale verenigingen kunnen zich richting de Autoriteit Persoonsgegevens niet verschuilen achter de landelijke vereniging, maar hebben in bestuurlijk opzicht een eigen (hoofdelijke) aansprakelijkheid.

Niet uit het oog mag worden verloren dat hetgeen statutair is geregeld geheel ondergeschikt is aan de hogere AVG-wetgeving (*Lex superior derogat legi inferiori*).

De discussies over de financiën van de landelijke vereniging lijken eenzijdig te handelen over inkomsten, terwijl die niet los

kunnen worden gezien van en in balans dienen te zijn met de uitgaven, die in de notitie niet aan de orde zijn gesteld. De suggestie komt naar voren om onder de lokale afdelingen te inventariseren welke uitgaven de afdelingen noodzakelijk vinden en daarna pas te bezien welke noodzakelijke inkomsten daaraan zijn verbonden.

De in punt 4 van de notitie genoemde inkomstenbronnen zijn wat vele afdelingen betreft optimistisch ingeschat. Zo zullen collectes en inkomsten uit activiteiten zeer bescheiden van omvang kunnen zijn en te weinig omzet genereren. Het positieve saldo - zo daarvan al sprake is - dient voor vele afdelingen als noodzakelijke aanwending om de jaarlijkse financiële tekorten aan te vullen en daarmee het eigen hoofd boven water te houden.

De toekomstbestendigheid lijkt voornamelijk een doel t.b.v. de landelijke organisatie.

In dit verband is de genoemde 'win-/win-situatie' niet duidelijk. Immers, zelfs bij een gelijkblijvend landelijk financieel volume kan de 'win' voor de één (landelijke organisatie) alleen maar ten koste gaan van de ander (lokale organisaties).

Om hun financiële positie veilig te stellen zullen lokale afdelingen de tering naar de nering moeten zetten. Dit geldt ook voor de landelijke vereniging. Het nut van een landelijke vereniging / landelijk bureau veronderstelt landelijke bijdragen om de kosten te dekken. Echter, als lokale afdelingen de inkomsten en uitgaven met elkaar in evenwicht moeten brengen, geldt dat ook voor de landelijke vereniging. Daarbij kan worden bezien welke activiteiten gewenst zijn. De vraag rijst of de betaalde leden van het landelijk bestuur bijdragen aan de facilitering van de afdelingen.

Een belangrijk deel van bovenstaande reacties gaat uit van de veronderstelling dat een toekomstbestendig verdienmodel wordt vormgegeven door een verhoging van de inkomsten, terwijl breed wordt gedragen dat de meeste afdeling grote moeite hebben om hun eigen financiële positie veilig te stellen. Om die reden is van die afdelingen geen extra afdracht richting landelijk bestuur te verwachten.

Daarentegen blijkt gaandeweg deze discussie de notitie niet over een verhoging van afdrachten van de lokale afdelingen aan de landelijke vereniging te gaan, maar over een andere aanwending van financieringsbronnen/bouwstenen. Het doel van de notitie is dus een andere verdeling van bouwstenen bij gelijkblijvende inkomsten (100%) uit afdrachten.

Tot heden is er slechts sprake van één bouwsteen, nl. de lokale bijdragen naar rato van de ledentallen.

Aangezien het een maatschappelijke trend is dat ledentallen onafwendbaar afnemen (*Alleen een God 3.0 uit het boek van André Droogers kan dit tij eventueel nog keren?*) ligt de vraag op tafel of in het verdienmodel ook andere bouwstenen moeten worden betrokken. Een toekomstig verdienmodel dient buiten de facilitering van de lokale afdelingen ook de relevantie van de vrijzinnigheid en de doorwerking daarvan naar de lokale afdelingen. Landelijke activiteiten die leiden tot lokale activiteiten die een verhoogde omzet genereren, rechtvaardigen ook weer dat de landelijke vereniging daar een aandeel van ontvangt.

Zoals aangegeven is de notitie geen aansporing om op landelijk niveau meer inkomsten te genereren, maar om te komen tot een

andere verdeling van de inkomstenbronnen. Bij een andere verdeling kan naast de inkomsten op basis van ledentallen ook worden gekeken naar bijdragen van lokale afdelingen naar rato van de inkomsten / omzet van afdelingen.

Een verdeling uitgaande van inkomsten uit activiteiten wordt niet breed gedragen i.v.m. het risico dat verenigingen die meer activiteiten ontplooiën meer gaan bijdragen, terwijl verenigingen die minder of niets doen minder gaan betalen. Daarmee is de incentive om lokaal activiteiten te organiseren niet bepaald gediend.

Harry Rijken erkent het belang van het bezien van de verhouding tussen inkomsten en uitgaven.

Daarbij is de discussie over de kosten van betaalde functies bij het landelijk bureau en de wenselijkheid van landelijke activiteiten op haar plaats. De doorvertaling van de **rapport 2020** naar nieuwe statuten moet uiteraard nog de komende ALV passeren.

Waar tot nu toe statutair alleen leden en begunstigers als basis worden genomen voor de lokale afdracht aan de landelijk vereniging, wordt in de notitie voorgesteld om alle 'lidmaatschapsvormen' gelijk te behandelen.

Dit leidt tot de volgende reacties: Lokale leden worden in veel gevallen ongevraagd en onbewust lid van de landelijke vereniging. De vergelijking met het automatisch lidmaatschap bij de Hockeybond en de KNVB lijkt mank te gaan aangezien de ratio daarvan uitsluitend is gelegen in deelname aan landelijke competities, die bij de vrijzinnigen niet aan de orde zijn.

Zij die geen lid of begunstiger zijn maken geen deel uit van de grondslag voor afdracht, maar profite-

ren wel mee van de activiteiten. Bij sommige afdelingen dragen vrienden wel financieel bij, maar uitsluitend aan activiteiten waaraan zij zelf deelnemen.

Uitgaande van de eerder in dit verslag veronderstelde gelijkblijvende inkomsten (100%) zullen bij toevoeging van bouwstenen de afdrachten per lid omlaag gaan (analoog aan de wet van Boyle). Bij afnemende ledentallen zal de afdracht per lid weer niet omlaag gaan.

Bij toename van het aantal vrienden ten koste van het ledental raakt een steeds grotere groep betrokkenen buiten beeld.

Soms wordt de contributie van leden vanwege hun beperkte financiële positie kwijtgescholden, terwijl die leden wel worden meegenomen in de inkomstenstoets.

Rekening moet worden gehouden met afdelingen die het gelijk-trekken van lidmaatschapsvormen niet acceptabel vinden.

De suggesties komen nog naar voren tot 1 à 2 doelcollectes per jaar en tot het ontkoppelen van lokaal en landelijk, zodanig dat alleen lokale bijdragen worden geleverd aan activiteiten en ondersteuning die lokaal noodzakelijk worden geacht (*cafetariasyteem*).

Geconcludeerd kan worden dat in de discussie over de pijlers onder het verdienmodel de inkomsten uit contributies en inkomsten uit vermogen de meest haalbare (en enig mogelijke?) kaart lijken te zijn. Voor het betrekken van de overige in de notitie genoemde pijlers kunnen in deze discussie de handen niet op elkaar worden gekregen. De overige pijlers zijn in te veel gevallen onontbeerlijk voor het veilig stellen van de eigen financiële situatie.

Van deze discussie/brainstorm zal door het landelijk bestuur geen (formeel) verslag worden gemaakt.

Als deze discussie tot aanpassing van de notitie leidt volgt een aangepaste versie, die aan alle afdelingen zal worden toegezonden en waarin ook de input van de thans niet aanwezige afdelingen zal worden verwerkt. Vervolgens zal de uiteindelijke versie dienen in de komende landelijke ALV.

En *marge hiervan* delen verschillende afdelingen elkaars zorg over het uitblijven van een formele verslaglegging.

Daarbij wordt ook gewezen op door het landelijk bestuur gemaakte notulen, waarin deelnemers vaak de desbetreffende vergadering niet herkennen. Aanbevolen wordt om notulen altijd eerst ter goedkeuring voor te leggen aan de deelnemers van de desbetreffende vergadering, waarna pas de formele vaststelling in een volgende vergadering plaatsvindt. Bij het omzeilen van zo'n procedure resteert er geen mogelijkheid meer om indien nodig zaken recht te zetten/te corrigeren.

J.J. Jager (secretaris VVG Voorburg), 4 juni 2018

Met vriendelijk groet,
Jan Jager

Zomeravondlezing donderdag 30 augustus 20.00 uur

Joodse leerverhalen uit het Chassidisme

Onder leiding van Katrijne Bezemer, Marijke van Proosdij en Ria Stoop. Met zang van Julia Bronkhorst. Door het succes van de bijeenkomst over chassidische leerverhalen in februari wordt deze nu herhaald op de avond. De

chassidim vormden een groepering binnen het Oost-Europese Jodendom. Behalve door dans en muziek zijn zij bekend geworden vanwege hun spitse, humoristische leerverhalen. Martin Buber was een groot verzamelaar van teksten uit deze traditie. De verhalen die op deze avond centraal staan, worden omlijst met zang van Julia Bronkhorst en klezmer muziek op CD. Ook worden enkele dia's van de kunstenaar Werkman getoond. Na het programmadeel van de avond, rond 21.00 uur bent u hartelijk uitgenodigd voor een drankje en wederzijdse ontmoeting.

Vrijzinnig Centrum De Hoeksteen Rozenboomlaan 119
Toegang vrij

Lees-en gesprekskringen 2018-2019

In het nieuwe jaarprogramma 2018 -2019 staan voo a.s. na-jaar lees- en gesprekskringen vermeld.

De eerste leeskring is: *Hedendaagse filosofen over de wereld*. De tweede is een middagbijeenkomst: *Bijbelse poëzie*.

U dient zich ruim van tevoren aan te melden, op de lijst in de ontmoetingsruimte of bij K. Bezemer 071 53200438/kbezemer@iroka.nl

Het maximaal aantal deelnemers is 14. **Bij minder dan 6 aanmeldingen gaat de kring helaas niet door.**

Het bestuur

Leeskring: Hedendaagse filosofen over de wereld

Er wordt tegenwoordig veel geschreven over 'een wereld in crisis'.

Klimaatverandering, verhoudingen tussen burgers en overheden, grote migratiestromen en tevens snelle ontwikkelingen in de techniek waaronder de robotisering, confronteren ons met grote veranderingen.

Deze veranderingen worden steeds minder abstract en steeds meer gevoeld en beleefd. In deze kring lezen we de visies van hedendaagse filosofen zoals Martha Nussbaum, Bruno Latour, Peter Sloterdijk en Susan Neiman op de wereld waarin wij leven. Op de eerste bijeenkomst worden teksten uitgereikt waar we met elkaar over in gesprek gaan.

Leiding: drs. Katrijne Bezemer
Vier donderdagavonden 20.00-21.30 uur

Data: 18 oktober, 8 november, 6 december, 17 januari

Kosten: Voor leden en vrienden geen, voor anderen 20,-- voor de hele kring.

Opgave voor 10 oktober bij K. Bezemer 071-5320438 / kbezemer@iroka.nl of op de lijst in de kerck.

Maximaal aantal deelnemers 14
Katrijne Bezemer

Middagbijekomsten: bijbelse poezie

Schrijvers en dichters hebben zich laten raken en inspireren door het Christendom en de Bijbel. Op deze middag lezen we verscheidene gedichten die geïnspireerd zijn door bijbelverhalen en gaan daarover in gesprek.

Leiding: drs. Katrijne Bezemer

Data: dinsdag 23 oktober en
dinsdag 19 februari

Tijd: 15.00 -16.30 uur

Opgave op de lijst in de kerk of
via K. Bezemer , 071-5320438 /
kbezemer@iroka.nl

Geen kosten

ds. R.F. Philipp

Gesprekskring Desgevraagd

Gesprekskring Desgevraagd
o.l.v. ds Reinhold Philipp Op
vrijdagmiddag 14.45 uur in de
Hoeksteen in Voorburg; elke
derde vrijdag van de maand.

We vervolgen de bespreking van
het boekje *Houvast* van Koen
Holtzapffel. In september bespreken
we het hoofdstuk 6: Bij Jezus
tellen vragen mee.

Geplande data: 21 september; 19
oktober; 16 november; 18 januari;
15 februari; 15 maart; 12 april
en 17 mei.

16 september 10.00 uur oecumenische
Parkdienst in park Rusthoff te
SASSENHEIM

Het Hoeksteenkoor

Openingsdienst 23 september

Het motto van dit seizoen: *dichters over de Bijbel*

Deze dienst: *Michel van der Plas*

Thema's: woestijn, jeugd, goede herder, overgangperiode

Voorganger ds. K. Bezemer

Organist Albert van de Haven

M.m.v. het Hoeksteenkoor o.l.v. Frits Muusse

Liederen die door het koor worden gezongen:

Du Hirte Israels D. Bortniansky

Agnus Dei G.F. Händel

Verleih uns Frieden F. Mendelssohn

Lied: 416 Ga nu met God (koor en aanwezigen meerstemmig)

Lied 657 Zolang wij ademen (koor en aanwezigen meerstemmig)

Dienst met aansluitend een lunch

Deze lunch wordt u aan geboden door het bestuur.

U dient zich voor deze lunch aan te melden bij secretarishoeksteen@gmail.com

De collecten

1e collecte voor de instandhouding van de eigen geloofsgemeenschap

2e collecte Stichting Buren (voedselbank)

Aan de uitgang het bloemenbusje

De andere afslag

Levenspaden, mogelijkheden en emoties

Spreker Jeroen Hopster

Zondag 7 oktober, 10.30 uur

Entree: € 7,00; Hoeksteenleden en
-vrienden € 5,00; voor leden van
de bibliotheek online via Ideal
€ 5,50; koffie/thee €1,00 (gepast
betalen).

Soms lijkt het alsof je leven in de
sterren stond geschreven. Alsof
het zaad- en eicelletje van je vader
en moeder voorbestemd waren
om hun paden te laten versmel-

Jeroen Hopster

ten. Alsof het lot jou en je geliefde bij elkaar bracht. Alsof de dingen móesten gaan zoals ze gingen.

Maar wat nu als die schijn bedriegt? Wat als de toekomst nog niet vastligt? Wat als wij niet leven in een wereld van noodlot, maar van toeval en mogelijkheid?

Die zienswijze, stelt Jeroen Hopster, maakt het leven des te interessanter.

Dat de toekomst open ligt, geeft betekenis aan onze keuzes.

Het besef dat de dingen anders hadden kunnen lopen, geeft ook emotionele verdieping aan het bestaan – aan de tragiek, maar ook aan de schoonheid ervan.

Jeroen Hopster (1987) is filosoof en journalist. Aan de Universiteit Utrecht doet hij promotieonderzoek in het project Evolutionary Ethics. Zijn lezing bouwt voort op een boek dat hij in 2018 heeft gepubliceerd bij Amsterdam University Press: *De Andere Afslag*: hoe had het leven anders kunnen lopen?

Deze lezing wordt georganiseerd in samenwerking met de Bibliotheek aan de Vliet en vindt plaats in het Vrijzinnig Centrum De Hoeksteen Rozenboomlaan 119, 2274 HK Voorburg.

Zij maakt deel uit van de activiteiten 'Wij(ken) tegen eenzaamheid' in de gemeente Leidschen-dam-Voorburg.

Lichte kost

Ik heb nog getwijfeld of ik een aantal dingen die me bezig houden op papier zou zetten. Ik doe het niet. De hitte heeft dermate gewoed dat lichte kost nu beter te verteren is. Een bekende Nederlandse theefirma heeft bij zijn/haar groot-verpakking teksten op de labeltjes van de zakjes thee geplaatst. Ik heb een aantal bewaard en geef daar mijn gevoelens over. Om gelijk met 90 kilo schoon in uw huis te vallen.

De eerste vraag. Wat is mijn kostbaarste bezit? Dat ben ik zelf. Dat klinkt egocentrisch, maar is niet zo bedoeld. Ik ben een gecompliceerd gebouw mens met diverse bijna onbegrijpelijke eigenschappen. Ik kan daarom geen materieel of mens noemen.

Hoewel er voor man of vrouw veel het woord Mijn wordt gebruikt is dat niet zo.

Niemand bezit iemand.

Wat is de mooiste herinnering aan de kindertijd? Dat is toen die voorbij was. Mijn kindertijd was niet zo prettig.

Ben je liever aan zee of in de bergen, Kees?

Ik denk dat ik liever aan zee ben. Bergen zijn mooi, maar water trekt me veel meer.

Wat is jouw favoriete drankje? Kanon (bier) van Grolsch. Whisky en een Jonge vind ik ook lekker. Mijn favoriete muziek is b.v. Creedence Clearwater Revival. Een Amerikaanse band uit de tachtiger jaren. Ik houd van recht toe recht aan muziek. Geen symphonische rock. Klassiek boeit me soms. Het liefste wat iemand ooit voor me gedaan heeft, is mij te nemen zoals ik ben. Ze was een Amerikaanse van Colombiaanse afkomst, heel mooi.

Mensen schijnen moeite te hebben iemand te nemen zoals ze zijn. Ik zie dat als gevolg van de opvoeding. Daar word je een bepaalde richting uit gestuurd die niet altijd

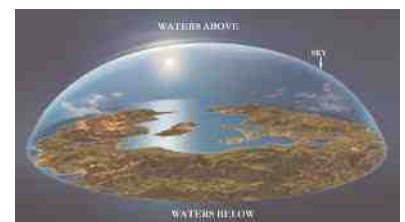

strookt met je persoonlijkheid. Wanneer heb ik contact gehad met een app? Nooit, ik haat die dingen. Wil ik in het buitenland wonen? Het is een late roeping maar ik zou wel in het buitenland willen wonen. Zou ik liever muzikaal zijn of goed willen schrijven? Ik kan het allebei.

Wat maakt mijn huis mijn Thuis? Mijn poes en ikzelf. Ik heb altijd makkelijker met vrouwen willen omgaan. Het lukt nog niet altijd. Wat vind ik erg lekker? Pinda-kaas, bouwstof voor de bevolking na de tweede wereldoorlog. Ik eet het vrijwel elke dag.

Welke poster hing boven mijn bed? De Rolling Stones geloof ik. Ik wil graag Spaans leren, wie helpt mij?

Kees Strampraad

Tijd en eeuwigheid

In het oude joodse weten staat tijd voor water. Als het in de Bijbel gaat over water, kan je tijd invullen. Tijd is een abstract begrip waar wij ons geen voorstelling van kunnen maken. Maar als wij daar water voor in de plaats lezen, zien wij dat het dezelfde eigenschappen heeft. Eén van die eigenschappen is dat tijd vloeiend is. Het stromende komt ook duidelijk uit in het lied dat een link

heeft naar psalm 90: Uren, dagen, maanden, jaren vliegen als een schaduw heen. De tijd vloeit, je kunt het niet vastpakken. Een andere eigenschap van water, van tijd is dat het als golven over je heen komt. De tijd overspoelt je. Maar God verzamelt op de derde scheppingsdag de wateren. Wat houdt dat in dat verzamelen? Het droge komt tevoorschijn. Op het droge gaat iets groeien. Wanneer voor jou de tijd verzameld wordt, wanneer jij ineens inzicht krijgt waartoe in de **loop** van tijd bepaalde gebeurtenissen hebben plaats gevonden, dan ontstaat een nieuwe periode. Nieuwe dingen kunnen groeien. Er ontstaat hoop. Je gaat dan meten met andere maatstaven. Maatstaven die eeuwigheidswaarde hebben.

Geleerd van Weinreb

Marijke van Proosdij

Mensbeeld 8 - De mens als gelovige

Het vorige nummer van Stemmen bevatte op blz. 4 een hoofdstuk uit het geschrift Mensbeelden, door Lies Groeneveld opgesteld in 1996/97 en verschenen in het maandblad *Beweging* van het Humanistisch Verbond. Onlangs kreeg het een nieuw leven als particuliere uitgave van de schrijfster. Het bestaat uit zeven hoofdstukken met beschrijvingen van steeds een bepaald facet van de mens. Voor de titels van zes daarvan, 1 - 5 en 7, verwijs ik naar het vorig nummer, de daarin ontbrekende titel van het zesde hoofdstuk luidt *De mens als denker*.

In het Voorwoord schrijft Lies dat de teksten bestemd waren voor mensen die zich thuis voelen bij het humanistisch gedachtegoed (...) en dat ze een tijdloos karakter zouden hebben. De Stemmen-redactie verwachtte dat

ze ook voor anderen interessant zijn. Welnu, dat is allemaal best gelukt. Ze zijn stuk voor stuk boeiend en geven blijk van een rijke fantasie ingebed in voorbeelden uit het evenzeer rijke gedachtegoed van de kunstkenner die Lies is. Ze zijn dan ook voor de lezer/bezitter ervan het waard om in het verdere leven bij de hand te houden.

In navolging daarvan wil ik in dit stukje proberen om de zich gelovig noemende mens te belichten. Het leven van menig mens wordt getekend door tal van levensvragen: waar kom ik vandaan; wie heeft mij, en de rest van de mensheid, geschapen; is er, zoals het verhaal gaat, soms een God/god die ik daarvoor dankbaar moet zijn en die ik daarom zou moeten dienen, of zelfs aan wie ik verantwoording moet afleggen over mijn levenswandel, die mij al dan niet een eeuwig leven kan bezorgen, en wil ik dat eeuwige leven eigenlijk wel, en is die God/god niet overal in de natuur aanwezig, zoals onze voormalige plaatsgenoot Spinoza zegt: *Deus sive natura* (God oftewel de natuur) maar hoe kan hij/zij mij dan kennen, ben ik, en de hele mensheid plus dierenrijk etc., dan niet 'gewoon' het resultaat van een miljoenenjaren durende reeks toevallige ontwikkelingen, en waarom bestaat er eigenlijk niet 'niets', wat is eigenlijk de zin van dit alles enz., enz.

Nu vertonen gelovigen natuurlijk een grote variatie in de mate waarin en de ernst waarmee ze deze vragen stellen, van orthodox tot atheïst. En helaas is er op de meeste, zo niet alle, vragen eenvoudig geen antwoord mogelijk, wat kan leiden tot een gedrag waarbij men een bepaald 'antwoord', geformuleerd door een gezaghebbende leermeester of instituut, aanneemt en ernaar leeft, en ophoudt er verder over

na te denken. Anderen erkennen de onmogelijkheid van antwoorden maar blijven ernaar zoeken, al dan niet als levensvulling en/of 'zingeving'. Ook dat kan zinvol zijn.

Recente voorbeelden van pogingen om sommige van deze vragen te beantwoorden zijn te vinden in o.a. Simon Vestdijk – *De toekomst der religie* (1943/1975); Joh. Goud – *God als raadsel, Peilingen in het spoor van Levinas* (1992); Joh. Goud (red.) – *Een vermoede God* (2000); M. Leezenberg – *Rede en religie, een verkenning* (2007).

Als illustratie gaat hierbij een schilderij van Paul Klee, waarvan het aan deze schilder gewijde boekje van Chr. Geelhaar (1976) toelicht 'Binnen de tegenstelling van enerzijds de statische, veelvuldig zigzagvormige lijnenstructuur en anderzijds de vrij zwevende ronde schijf wint daarin de afstand tussen het aardse en het kosmische aan uitbeeldingskracht. Ton Spruijt

Grenzen aan het verstand, Paul Klee, 1927

Indien onbestelbaar: Rozenboomlaan 119, 2274 HK Voorburg

AGENDA

AUG

do 30 20.00 u Joodse leerverhalen uit het Chassidisme

SEPT

di 4 14.00 u Griekse leeskring Markus 13 v.a. 27
Prinsenvweg 111 2242 ED Wassenaar

do 6 10.30 u OntMoeting, gastheer Jan Jager

zo 16 10.00 u Parkdienst in **SASSENHEIM**

vr 21 14.45 u Kring *Desgevraagd* o.l.v. ds. R.F. Philipp

zo 23 10.30 u **Opening van het seizoen 2018-2019**
kerkdienst, voorganger ds. K. Bezemer
m.m.v. Het Hoeksteenkoor o.l.v. Frits Muusse
met lunch na afloop.

OKT

di 2 14.00 u Latijnse leeskring Judth 8 v.a. vs. 16
Aaltje Noordewierstraat 84 Den Haag

do 4 10.30 u OntMoeting, gastheer Jan Jager

zo 7 10.30 u Hoeksteenlezing *De andere afslag - Levenspaden
mogelijkheden en emoties*, spreker Jeroen Hopster

do 18 20.00 u Leeskring: *Hedendaagse filosofen over de wereld* o.l.v.
K. Bezemer

di 23 15.00 u Middagbijeenkomsten *bijbelse poëzie* o.l.v. K. Bezemer

Colofon

Voorganger:

Ds. K. Bezemer,
Floris Versterlaan 23
2343 RV Oegstgeest
Tel.: 071 532 04 38
kbezemer@iroka.nl

Voorzitter:

S.J. van Proosdij
Tel.: 070 386 86 85
s.j.v.proosdij@gmail.com

Secretariaat:

J.J. Jager
Tel.: 06 206 17 539
secretarishoeksteen@gmail.com

Penningmeester

G.Vallenduuk-Visser
Tel: 0252 213 998
penningmeesterhoeksteen@gmail.com

Gebouw/verhuur:

J.J. Jager
Tel.: 06 206 175 39
jagerjjan@gmail.com

Contactpersonen ziekenhuisopnamen:

Ds. K. Bezemer of
J.J. Jager
Redactie Stemmen:
G. Hornman-Oldenbeuving
M.van Proosdij-v.d. Beukel
H. van Wingerden
W. Toes

Eindredactie:

A.G. Spruijt
Tel.: 070 347 28 07
agspruijt@gmail.com

Bankrekeningnummer:

NL 93 INGB 0000 137735
Vereniging van Vrijzinnig Gods-
dienstigen te Voorburg

Maandblad Stemmen:

Op aanvraag via het secretariaat

Redactieadres:

stemmen@kpnmail.nl
Rozenboomlaan 119
2274 HK Voorburg

Website

www.vrijzinnigcentrumdehoek-
steen.nl

Inleveren kopij

Wilt u kopij voor het september nummer a.u.b. insturen
uiterlijk 11 september **2018** in Times New Roman pt.12
regelafstand 1 (platte teksten) naar het redactieadres
stemmen@kpnmail.nl of naar Rozenboomlaan 119, 2274 HK
Voorburg